

val nagyobb számban osztrák zsidók az 1938-as Anschluss nyomán, amely a Harmadik Birodalmat Magyarország tőszomszédjává tette. Egy évvel később a Németországhoz csatolt Cseh–Morva Protektorátusból menekültek a zsidók, majd Csehszlovákia feldarabolását követően a függetlennek nyilvánított szlovák bábállamból.

Ezek a német, osztrák és protektorátusbeli menekültek viszonylag jó módú emberek voltak, és vagy rokonaik éltek Magyarországon, vagy üzleti kapcsolatok fűzték őket Magyarországhoz. Így azután nemigen igényeltek anyagi támogatást a magyarországi zsidó szervezetektől.

Kissszámú lengyel zsidó menekült még a második világháború kitörése előtt Magyarországra. Főként Galiciából jöttek, hogy egyrészt jobb gazdasági körülmények közé kerüljenek, mint aminők középette odahaza éltek, másrészt megelégtették a lengyelországi, egyre elviselhetlenebb antiszemita légkört. Nagyobb tömegben akkor érkeztek, amikor 1939 szeptemberében a nácik szétzúzták Lengyelországot. Elsősorban náciellenes beállítottságú értelmiségiek érkeztek, azután a szétvert lengyel hadsereg Magyarországra menekülő katonái között is voltak zsidók. Kb. 60–80 000 lengyel keresett menedéket Magyarországon az összeomlás után, soraikban 5–6000-en lehetnek zsidók. Amikor lefegyverezték őket, hagyták, hogy elhagyják Magyarországot, és csatlakozzanak az emigrációban szerveződő lengyel katonai egységekhez. Zömük 1940 márciusáig Jugoszlávián és Svájcban át Franciaországba ment, és ott beállt Kopanski tábornok hadseregébe. Akik utóbb távoztak, azok Törökországon keresztül jutottak el a Közép-Keletre, Anders tábornok hadseregébe. Nagyszámú lengyel katonai és polgári személy határozott azonban úgy, hogy Magyarországon marad. A magyar hatóságok rendkívül nagylelkűek voltak a katolikus lengyelek iránt, tekintettel a hagyományos barátságra és együttműködésre. A zsidó katonáknak szintén megadták a kellő tiszteletet. A lengyel zsidó tisztek és közkatonák zömét Esztergomtól északra, Vámosmikolán helyezték el egy táborban, ahol egészen 1944. október 15-ig, a Szálasi-puccsig egyes kivételekkel aránylag jó soruk volt.⁶⁶

A német megszállásig Lengyelországból és máshonnan érkező menekültek jó szándékú fogadtatása jelentős részben Antall Józsefen múltott, aki a belügyminisztérium polgári menekültekkel foglalkozó, IX. osztályát vezette. E minőségében Antall tetemes segítséget nyújtott a zsidó menekülteknek is, különleges táborokat, árvaházakat és más intézményeket létesítve számukra.⁶⁷ Antalltól eltérően sok magyar hivatalos személy már sokkal kevésbé bánt jóindulatúan a lengyel-zsidó polgári menekültekkel, akiknek száma hónapról hónapra nőtt. A magyar határőrségnek olyan utasítása volt, részint központilag, részint pedig saját helyi parancsnoka-